

การสืบทอดอัตลักษณ์การตีกลองกันยาวของแรงงานชาวไทยใหญ่ในจังหวัดระยอง

The Inheritance of The Identity of Tai Labors' Klong Kon Yao Playing in Rayong Province

พงศธร สุธรรม¹

Phongsathorn Sutham

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการสืบทอดอัตลักษณ์การตีกลองกันยาวของแรงงานชาวไทยใหญ่จังหวัดระยอง เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทยใหญ่และรวบรวมข้อมูลของชมรมชาวไทยใหญ่จังหวัดระยอง และศึกษาการตีกลองกันยาวของชาวไทยใหญ่ในจังหวัดระยอง ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์บุคคลข้อมูล จำนวน 38 ท่าน โดยใช้หลักการวิเคราะห์ทางมานุษยวิทยาทางดนตรี ผลการวิจัยพบว่าชมรมชาวไทยใหญ่จังหวัดระยองก่อตั้งขึ้นโดยชาวไทยใหญ่จากภูมิลำเนาเป็นแห่งแรกของประเทศไทย เพื่อสร้างความเป็นพลวัตด้วยกิจกรรมทางสังคม โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมที่ผสมผสานกับสังคมท้องถิ่นอย่างกลมกลืน วงกลองกันยาวเป็นวงดนตรีที่มีความเป็นสรีรมงคล ใช้ในงานบุญประเพณีและกิจกรรมทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยกลองกันยาว 1 ใบ ทำหน้าที่สร้างกระสวนจังหวะอย่างหลากหลาย มอญ 1 ชุด ทำหน้าที่ควบคุมจังหวะ และแสง 1 คู่ ทำหน้าที่ดีสอดประสานกับกระสวนจังหวะของกลองกันยาว การบรรเลงมีลักษณะเป็นการด้นทั้งหมด สุนทริยภาพแสดงถึงความสนุกสนาน การตีกลองกันยาวรับแขกมีโครงสร้าง คือ กระสวนจังหวะพื้นฐาน เรียงกระสวนจังหวะ และชุดกระสวนจังหวะ ซึ่งมีการจบชุดกระสวนจังหวะอย่างชัดเจน รูปแบบการตีเป็นการทอนจังหวะ และมีจังหวะเร็ว การตีกลองกันยาวประกอบการแสดงกึ่งกะลาตีตามอาภักภักิยาของผู้แสดงและมีจังหวะค่อนข้างเร็ว ส่วนการตีกลองกันยาวประกอบการแสดงก้าบั่นก้องมีโครงสร้างและรูปแบบเช่นเดียวกับการตีกลองกันยาวรับแขก แต่จะมีจังหวะช้า

คำสำคัญ: ไทยใหญ่ / จังหวัดระยอง / กลองกันยาว

¹อาจารย์ประจำ วิชาเอกดนตรีไทย สาขาวิชาดนตรี คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The inheritance of the identity of Tai labors' Klong Kon Yao playing in Rayong Province is the quantitative research. The purposes of the study were 1) to study Tai' transmission in Rayong Province 2) to collect the data of Tai Association in Rayong Province and 3) to study Tai's Klong Kon Yao playing in Rayong Province. The data were collected from the documents and in-depth interview from 38 people. They were analyzed by ethnomusicology theory. The results of the study were that Tai Association established by Tai from the Shan State in Myanmar was the first association in Thailand. It aimed to show the social dynamics, especially their art culture in local society. Klong Kon Yao ensemble was played to express the propitiousness in the religious ceremonies and social activities. It consisted of Klong Kon Yao that created various rhythms, Mong that controlled the rhythms and Sang that played in the harmony with the Klong Kon Yao. The way of playing was the improvising style. Its aesthetics was joyful. There were three forms of playing Klong Kon Yao : basic rhythmic creating, melody creating and group melody creating. The group melody creating ended clearly. The rhythm patterns of playing Klong Kon Yao were diminishing rhythm and quick rhythm. While playing Klong Kon Yao accompanied with Kingkala dance , the players used the quick rhythms for the performers' postures. In the other hand, the players used the slow rhythms for Kapankong dance

Keywords: Tai; Rayong Province; Klong Kon Yao

บทนำ

“ชาวไทใหญ่” หรือ “ชาวไต” จัดอยู่ในกลุ่มคนที่พูดภาษาไท - กะได (Tai - Kadai Language Family) อาศัยอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ประเทศจีน ประเทศอินเดีย และมีศูนย์กลางอยู่ที่ “รัฐฉาน” (Shan State) ทางตอนเหนือของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Republic of The Union of Myanmar) อาณาจักรไทใหญ่มีประวัติศาสตร์การสร้างบ้านแปงเมืองมายาวนานกว่า 2,000 ปี มีระบบการปกครองแบบเจ้าฟ้า (เครือเจ้าเครือขุน) และสั่งสมเอกลักษณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมและยังคงสืบทอดอย่างมั่นคง เช่น ภาษาเขียน (ลิกไต) ภาษาพูด (คำไต) อาหาร เครื่องแต่งกาย (กินไต) เครื่องมือเครื่องใช้ สถาปัตยกรรม ศิลปวิทยาการ ประเพณีสิบสองเดือน (หย่าสี่สิบสอง) เป็นต้น ไทใหญ่มีความสัมพันธ์กับประเทศไทยมาอย่างยาวนานไม่ว่าจะเป็นในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี หรือแม้กระทั่งการเมือง ดังที่สถาบันวิจัยสังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่กล่าวว่า

คนไทยภาคกลางในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยารัฐจักไทใหญ่มาอย่างน้อยตั้งแต่สมัยอยุธยา เพราะปรากฏคำๆ นี้อยู่ในกฎหมายตราสามดวงในพระราชกำหนดเก่า พ.ศ. 2042 โดยคนไทย หรือคนสยาม สามารถรับรู้ถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างพวกตน กับพวกไทใหญ่ได้ดี และสามารถบอกเล่าเรื่องราวของพวกไทใหญ่ให้แก่ชาวตะวันตกที่เข้ามาเยือนกรุงศรีอยุธยาในขณะนั้นได้รับรู้ด้วย ในบันทึกของ เดอ ลา ลูร์แบร์ ราชทูตฝรั่งเศส จากราชสำนักพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งมาเยือนกรุงศรีอยุธยาระหว่างปี พ.ศ. 2229 - 2231 ได้ระบุว่า อนึ่งชาวสยามที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงนี้ เรียกตนเองว่า ไทน้อย คือ เขียมเล็ก ตามที่ ข้าพเจ้าได้รับคำบอกเล่า ยังมีคนอีกพวกหนึ่งซึ่งป่าเถื่อน ที่สุดเรียกกันว่า ไทใหญ่ คือ เขียมใหญ่ อันเป็นพวกที่อาศัยอยู่ทางเขตเขาภาคเหนือ (สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551: 1)

ปัจจุบันรัฐฉานเกิดปัญหาด้านความมั่นคงทางการเมือง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อปัญหาปากท้อง ทำให้ชาวไทใหญ่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพื่อทำงานตามเมืองเศรษฐกิจกว่าล้านคน (ประเสริฐ ประดิษฐ์ สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2561) เป็นผลให้ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2552 เป็นต้นมา ชาวไทใหญ่จากหลายพื้นที่ของรัฐฉานได้เข้ามาอาศัยอยู่ทั่วทั้งจังหวัดระยอง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงมีชื่อเสียงทางด้านอุตสาหกรรม เมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นจึงเกิดการก่อตั้ง “ชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง” ขึ้น เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางสังคมของคนในพื้นที่ กลไกสำคัญที่ชาวไทใหญ่นำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างพลวัต ก็คือ “ศิลปวัฒนธรรม” เพื่อดำรงรักษาอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

ชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองได้นำ “วงกลองกันยาว” และการแสดงที่ประกอบด้วย “ก้าป๋นกอง” “กิงกะหล่า” และ “โต” เข้ามาเผยแพร่ภายในพื้นที่ เนื่องจากเป็นศิลปะชั้นสูงที่มีความผูกพันแนบแน่นกับวิถีชีวิตชาวไทใหญ่ และเป็นดนตรีชาติไทใหญ่ ดังที่จำคม พรประสิทธิ์ กล่าวว่า

กลองกันยาวเป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญมากที่สุดชิ้นหนึ่งของชาวไทใหญ่ อยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน เกี่ยวข้องกับงานบุญ งานประเพณี พิธีกรรมและประกอบการแสดง ลักษณะทางกายภาพของหุ่นกลองที่มีความยาวและมีขนาดใหญ่ ทำให้เสียงที่ดังออกมามีความกังวานไพเราะและนุ่มนวล มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ลีลาการตีกลองแตกต่างไปจากการตีกลองชนิดอื่น ชาวไทใหญ่ให้ความสำคัญกับกลองชนิดนี้ พิจารณาได้จากทุกหมู่บ้าน ทุกวัดจะมีกลองกันยาวเก็บรักษาไว้ แล้วนำออกมาใช้ตีเมื่อถึงขั้นตอนของงานบุญที่มีความเกี่ยวข้องการมีกลองไว้ในครอบครองเป็นความเชื่อเรื่องความเป็นสิริมงคล

ความเจริญรุ่งเรือง

(จำคม พรประสิทธิ์, 2560: 115)

กลองกันยาวจึงเรียกได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีขึ้นเอกของชาวไทใหญ่ ด้วยอรรถรสของจังหวะและทำนอง กลองกันยาวที่มีความแปลกใหม่ประสานกับลีลาการแสดงในแบบฉบับของวัฒนธรรมไทใหญ่

จึงสามารถสร้างความประทับใจแก่คนนอกวัฒนธรรมที่สัมผัสได้ไม่น้อย

จากสำคัญดังกล่าวเป็นที่มาของการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การสืบทอดอัตลักษณ์การติกลองกันยาวของแรงงานชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง” เนื่องจากที่ผ่านมาเคยมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการติกลองกันยาวของชาวไทใหญ่มากแล้วหลายท่าน แต่การศึกษามุ่งเน้นที่วัฒนธรรมไทใหญ่ในรัฐฉานและกลุ่มจังหวัดทางภาคเหนือของประเทศไทย และยังไม่มีผู้ศึกษาการติกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในภาคตะวันออกมาก่อน เพราะไม่ใช่ถิ่นฐานดั้งเดิมของชาวไทใหญ่ แต่มีความน่าสนใจที่ในระยะ 10 ปีมานี้ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทใหญ่แทรกซึมเข้ามาอยู่ภายในพื้นที่ โดยเฉพาะศิลปะการติกลองกันยาวที่ได้เดินทางผ่านผู้ใช้แรงงานที่เข้ามาประกอบอาชีพภายในจังหวัดระยอง ทำให้พบนักดนตรีที่มีฝีมืออยู่ในกลุ่มแรงงานหลายคนแสดงถึงองค์ความรู้อันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาจากรัฐฉานได้เป็นอย่างดี นี่จึงเป็นโอกาสสำคัญในการศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองให้เกิดเป็นรูปธรรมทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาทางดนตรี เพื่อทำการศึกษเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางสังคมในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ รวมไปถึงเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้วัฒนธรรมการติกลองกันยาวของชาวไทใหญ่อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทใหญ่และรวบรวมข้อมูลของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง
2. ศึกษาการติกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง

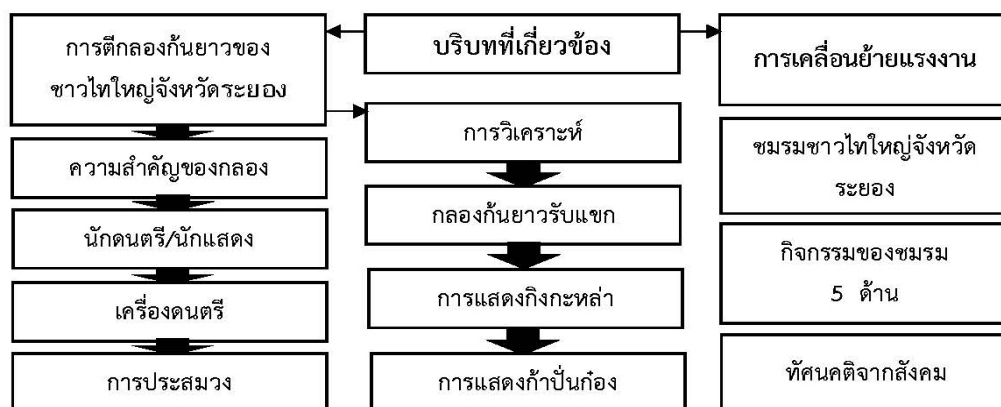
วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการสืบทอดอัตลักษณ์การติกลองกันยาวของแรงงานชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาข้อมูลทางเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสัมภาษณ์บุคคลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทใหญ่ ผู้มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมไทใหญ่ สมาชิกชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง นักดนตรีและนักแสดงของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง จำนวน 38 ท่าน แล้วนำข้อมูลต่างๆ มาทำการบันทึก เรียบเรียง วิเคราะห์โดยใช้หลักการทางมานุษยวิทยาทางดนตรี สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทใหญ่และรวบรวมข้อมูลของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง จากคณะกรรมการชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองและบุคคลข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของชมรมภายในจังหวัดระยอง และดำเนินการวิจัยเรื่องการติกลองกันยาวจากนักดนตรีและนักแสดงของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง ณ บ้านเลขที่ 72 ตำบลมาตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และวัดโสภณภวนาราม

กรอบแนวคิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

กะ หรือ ดิก หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้นิ้วมือข้างซ้ายเป็นการตีกลองเสียงลงบนจำหน้ากลอง มี 2 หน้า ที่ คือ การตีก่อนการตีเสียงหลักและการกดประคบหลังจากการตีเสียงหลัก

ตูป หรือ ปึก หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้มือขวาเรีงนิ้วชี้ติดกันตีสลงบนขอบของกลองกันยาว ใช้เพียงแค่ครึ่งหนึ่งของนิ้วมือ ในขณะที่จะต้องวางมือลงบนขอบกลองไม่ยกมือขึ้นกึ่งกดกึ่งปล่อย และจะต้องใช้นิ้วมือข้างซ้ายกดที่หน้ากลองด้วยเพื่อไม่ให้หน้ากลองมีการสั่นสะเทือน

ปึก หรือ บิด หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้มือขวาเรีงนิ้วชี้ติดกันตีสลงบนหน้ากลองกันยาว ให้ฝ่ามือกระทบลงบนใต้จำหน้ากลองแล้วกดลงสนิทแนบกับหน้ากลองในลักษณะกึ่งกดกึ่งปล่อย ส่วนมือข้างซ้าย จะไม่สัมผัสหน้ากลอง

ปุม หรือ ตึง หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้กำปั้นของมือขวา ใช้ส่วนด้านข้างของกำปั้นตีสลงบนจำหน้ากลองแล้วยกมือขึ้นทันที ไม่นำมือซ้ายมาสัมผัสหน้ากลอง เพื่อให้เสียงมีลักษณะที่ครางทุ้มใหญ่

เป่ง หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้มือขวาเรีงนิ้วชี้ติดกันตีสลงบนหน้ากลองกันยาว ให้ฝ่ามือกระทบลงบนใต้จำหน้ากลองแล้วยกมือขึ้นทันที โดยที่นิ้วมือข้างซ้ายไม่สัมผัสหน้ากลอง เป็นวิธีการตีเหมือนกับเสียงเป่งแต่ต่างกันที่เสียงเป่งจะตีให้เป็นเสียงที่เบา

เป้ง หมายถึง เสียงกลองกันยาวที่ดีโดยใช้มือขวาเรีงนิ้วชี้ติดกัน แล้วตีสลงบนหน้ากลองกันยาว ให้ฝ่ามือกระทบลงบนใต้จำหน้ากลองแล้วยกมือขึ้นทันที โดยที่นิ้วมือข้างซ้ายไม่สัมผัสหน้ากลอง

ผลการวิจัย

1. ศึกษาการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทยใหญ่และรวบรวมข้อมูลของชมรมชาวไทยใหญ่จังหวัดระยอง

1.1 การเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทยใหญ่สู่จังหวัดระยอง

ในปัจจุบันพบว่าชาวไทยใหญ่ได้เข้ามาเป็นแรงงานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีผลจากเหตุการณ์ สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการเคลื่อนย้ายแรงงานชาวไทยใหญ่ คือ เมื่อครั้งที่

เมียนมาถูกล่าอาณานิคมโดยอังกฤษ (ตรงกับสมัยกษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์อลองพญา คือ พระเจ้าสิป่อ) อังกฤษได้ประกาศยึดเมียนมาตอนบนและจัดการหัวเมืองต่างๆ ให้รวมอยู่กับเมียนมาไทใหญ่จึงเปลี่ยนสภาพเป็น “สหพันธรัฐฉาน” (Federation of Shan State) ภายหลังจากอังกฤษมอบเอกราชคืนให้แก่เมียนมา เมียนมายังคงให้ชนกลุ่มน้อยยกความเป็นสหภาพพม่า โดยการสร้าง “สัญญาปางโหลง” เพื่อบันทึกข้อตกลงและเป็นข้อต่อรองในการแยกตัวออกเป็นอิสระกับชนกลุ่มน้อย แต่ข้อตกลงดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่ตั้งไว้จึงเป็นเหตุของความขัดแย้ง ทำให้ชาวไทใหญ่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานแถบภาคเหนือของประเทศไทย ดังที่พบในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ จังหวัดพะเยา และจังหวัดลำปาง ส่วนไทใหญ่ในรัฐฉานก็ยังคงมีความหวังในการกอบกู้เอกราชของตน และในปัจจุบันยังพบอีกว่าชาวไทใหญ่อีกจำนวนมากยังคงหลีกเลี่ยงปัญหาต่างๆ ภายใกรัฐฉาน จึงหลั่งไหลเข้ามายังประเทศไทยตามหัวเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ชลบุรีและปทุมธานี เป็นต้น เพื่อเป็นแรงงานต่างด้าว ซึ่งชาวไทใหญ่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย น่าจะมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 3,000,000 คน จากประชากรทั้งหมดในรัฐฉานประมาณ 8,000,000 คน ดังที่นายประเสริฐ ประดิษฐ์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า

“ในปัจจุบันไทใหญ่กระจายเข้าไปอยู่ในประเทศไทย ด้วยเหตุผลทางการเมือง การสู้รบภายใน การกดขี่ข่มเหงของพม่า การกระทบกระทั่งระหว่างชาติพันธุ์ด้วยกัน เมื่อเกิดเหตุสงคราม การทำมาหากินไม่ได้ การเก็บภาษีเถื่อน การเก็บภาษีที่มันสูงขึ้น ไม่มีกินมีใช้ พ่อไม่มีกินมีใช้ ก็อยากเข้ามาหางานทำ บางส่วนพามาแล้วได้ดี พอมีเงินก็เอาเงิน ไปสร้างบ้านให้พ่อแม่แข่งกัน มันก็เกิดการเลียนแบบ นี่คือข้อเท็จจริงของวิถีชีวิตของชาวไทใหญ่ที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย”

(ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2561)

สำหรับชาวไทใหญ่ที่เข้ามาจังหวัดระยองก็คือ ผู้ที่เคลื่อนย้ายมาจากรัฐฉานของประเทศเมียนมานั่นเอง จังหวัดระยองเป็นหนึ่งในเป้าหมายของชาวไทใหญ่ที่มีความต้องการเดินทางเข้ามาเป็นแรงงานตามภาคส่วนต่างๆ ซึ่งกระจายตัวตามนิคมอุตสาหกรรมและพื้นที่เศรษฐกิจทั่วทั้งจังหวัดระยองกว่า 5,000 คน (แล่งปาง, จายจ้อมวัน และจายແ່ນແລ່ງ, สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2561)

1.2 ขมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง

ด้วยเหตุปัจจัยทางการเมืองในรัฐฉานส่งผลให้ชาวไทใหญ่เป็นผู้ที่มีเลือดรักชาติเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นที่มาของการก่อตั้ง “ขมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง” ซึ่งเป็นขมรมชาวไทใหญ่แห่งแรกของประเทศไทยที่ได้ดำเนินการภายนอกรัฐฉาน โดยมีเครือข่ายอีก 3 ขมรม คือ ขมรมชาวไทใหญ่จังหวัดเชียงใหม่ ขมรมชาวไทใหญ่กรุงเทพมหานคร และขมรมชาวไทใหญ่จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 1 ผู้วิจัยกับสมาชิกชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง ภาพที่ 2 ผู้วิจัยกับพระอธิการทรงศักดิ์ สังกิจโจ

ที่มา : พงศธร สุธรรม

ที่มา : พงศธร สุธรรม

จากการสัมภาษณ์นายแลงปาง ประธานชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง สมาชิกชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง พระสังฆาธิการทรงศักดิ์สังกิจโจ เจ้าอาวาสวัดโสภณภวนาราม และนายบวรวิทย์ ฤชชงค์ ประธานชุมชน ขอร่วมพัฒนา กล่าวถึงที่มาของการก่อตั้งชมรมว่า ภายหลังที่ชาวไทใหญ่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดระยองเพิ่มมากขึ้น จึงมีผู้ริเริ่มก่อตั้งชมรมเพื่อรวบรวมเหล่าพี่น้องชาวไทใหญ่ให้อยู่กันอย่างเป็นปึกแผ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองกำลังกู้ชาติไทใหญ่ (Shan State Army) ของพลโทเจ้ายอดศึก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 5 ข้อ คือ 1) ส่งเสริมให้พี่น้องผู้ใช้แรงงานชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองมีความจงรักภักดีต่อ 3 สถาบันหลักอันศักดิ์สิทธิ์ของไทยและ 4 สถาบันหลักอันศักดิ์สิทธิ์ของไทใหญ่ 2) เพื่ออนุรักษ์ เผยแพร่ สืบทอด ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวไทใหญ่ 3) รณรงค์ให้ผู้ใช้แรงงานชาวไทใหญ่และเยาชน ชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัย ให้มีจิตสำนึกรักรักสามัคคี อยู่อย่างพอเพียง ไม่ข้องเกี่ยวกับการพนัน อบายมุขและสิ่งเสพติด ไม่กระทำความผิดกฎหมายและไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมไทย 4) ชมรมไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการเมืองไทย 5) ต่อต้านยาเสพติด การค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปแบบ ทั้งนี้ทางชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองจะมีการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพี่น้องชาวไทใหญ่และสังคมชาวระยอง ซึ่งได้รับการยอมรับจากทางหน่วยงานราชการ และผู้นำท้องถิ่นพิจารณาอนุญาตให้ก่อตั้งชมรมอย่างถูกต้อง จนกระทั่งในปัจจุบันชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองมีการดำเนินการมาแล้ว 10 ปี มีการบริหารอย่างเป็นระบบ มีคณะกรรมการทั้งหมด 28 คน ที่ตั้งของชมรมอยู่ ณ บ้านเลขที่ 76 ตำบล มาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง และอาศัยพื้นที่ของวัดโสภณภวนารามในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ กับสังคมชาวไทใหญ่และสังคมจังหวัดระยอง ประกอบด้วย 1) กิจกรรมทางด้านกีฬา 2) กิจกรรมจิตสาธารณะ 3) กิจกรรมเทิดทูนสถาบัน 4) กิจกรรมวันสำคัญของชาวไทใหญ่และ 5) กิจกรรมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ทั้งหมดล้วนเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พี่น้องชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองเกิดความสำนึกรักชาติ มีความสมัครสมานสามัคคี อนุรักษ์เผยแพร่วัฒนธรรม ที่สำคัญเพื่อให้พี่น้องชาวไทใหญ่ อาศัยอยู่ในจังหวัดระยองได้อย่างมีเกียรติและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

2. ศึกษาการตีกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง

การศึกษาการตีกลองกันยาวของไทใหญ่ในจังหวัดระยองได้จากการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูลและการสังเกต มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความสำคัญของวงกลองกันยาวกับชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง

จากการสัมภาษณ์นายประเสริฐ ประดิษฐ์ นายแล่งปาง นายจายสู่วัน พบว่าประวัติความเป็นมาของกลองกันยาว และการแสดงต่างๆ มีความศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา (ตำนานโด่ติหย่าม่องโหลง และตำนานวันออกหว่า) ฉะนั้นชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองยังคงสืบทอดความเชื่อมาจากรบรรพบุรุษมาอย่างเหนียวแน่น เพราะว่ากลองกันยาวและการแสดงต่างๆ มีความเป็นสิริมงคลคุ้มครองรักษาการดำเนินชีวิตให้กับชาวไทใหญ่ เชื่อมโยงชาวไทใหญ่ที่อยู่อย่างกระจัดกระจายให้มาอยู่รวมกันอย่างเป็นปึกแผ่นและเกิดความรักความหวงแหนศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าไม่ให้ถูกกลืนกินหรือสูญหาย ที่สำคัญยังเป็นตัวแทนทางวัฒนธรรมที่แสดงออกสู่สายตาของผู้คนในพื้นที่จนเกิดการยอมรับและนิยมชมชอบ

ภาพที่ 3 ชาวไทใหญ่กำลังตีกลองกันยาวภายในงานรดน้ำดำหัวผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

ที่มา : ชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง

ภาพที่ 4 ขบวนแห่หน้าคบุตรชายนายอำเภอ บุนนาค ที่ใช้กลองกันยาวในการแห่หน้าค

ที่มา : ชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง

2.2 นักดนตรีวงกลองกันยาวและนักแสดงของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง

นักดนตรีวงกลองกันยาวและนักแสดงเป็นสมาชิกของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองมาจากหลายพื้นที่ของภูมิลำเนา ทั้งหมดได้สืบทอดองค์ความรู้มาจากบ้านเกิด กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของครอบครัวและชุมชน ส่วนใหญ่ผู้มีความสามารถในการตีกลองกันยาวมักจะมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่มีสายเลือดศิลปินอยู่แล้ว และแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากครูที่เรียกว่า “หมอสอน” ที่อยู่ภายในหมู่บ้านของตนเอง เป็นการถ่ายทอดความรู้ต่อมารุ่นสู่รุ่น เมื่อบุคคลเหล่านี้เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดระยองก็ได้เปลี่ยนแปลงเอกลักษณ์เฉพาะของการตีกลองกันยาวและการแสดงของตนเองแต่อย่างใด นักดนตรีและนักแสดงของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยอง มีดังต่อไปนี้

2.2.1 นักดนตรี ประกอบด้วย นายจายสู๊วัน นายหม่องหม่อง นายจายหนุ่มเม็ง

นายดำวฟู นายจายสา่งหลาน นายหล่งลายคำและนายจายแห่นแลง

2.2.2 นักแสดง ประกอบด้วย นายจายจองอุ่ง นางแสงทาและนางหอมแลง

2.3 เครื่องดนตรีในวงกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง

วงกลองกันยาวของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองมีการประสมวงตามแบบแผนดั้งเดิมของภูมิลำเนาและมีสีสนัที่สื่อถึงสัญลักษณ์ความเป็นชาตินิยม ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 5 กลองกันยาว

ภาพที่ 6 มอ

ภาพที่ 7 แสง

ที่มา : พงศธร สุธรรม

2.3.1 กลองกันยาว 1 ใบ มีความสูง 185 เซนติเมตร ทุ่นกลองทำมาจากไม้ซ้อ เจาะกลวง

ทวยางรักสีดำ ตกแต่งสีธงชาติที่ตรงกลางของทุ่นกลอง หน้ากลองซึ่งด้วยหนังวัว ใช้วิธีการตีด้วยการยืนสะพายกลอง ตั้งเสียงกลองด้วยข้าวเหนียวสุกบดละเอียด เรียกว่า “จ่าก่อง” เสียงของกลองกันยาวสร้างโดยการใช้มือขวา ตีเป็นเสียงหลักด้วยวิธีการตีเต็มฝ่ามือ ตีเปิดมือ ตีปิดมือ ใช้ปลายมือ ใช้กำปั้น การประคบบมือและใช้ปลายนิ้วมือซ้ายในการตีสลับกับมือขวาเป็นเสียงรอง เพื่อประคบบเสียงและตีขัดจังหวะเสียงของกลองกันยาว ประกอบด้วย “เสียงเป้ง” “เสียงเปง” “เสียงปึก” หรือ “เสียงบีด” “เสียงดึก” หรือ “เสียงกะ” “เสียงปึก” หรือ “เสียงตุบ” และ “เสียงตึง” หรือ “เสียงปุม”

2.3.2 มอง 1 ชุด มีลักษณะเป็นคอกสี่เหลี่ยมประดับสีสันเป็นสีธงชาติรัฐฉาน โดยนำลูกมองซึ่งมีลักษณะคล้ายโหม่งของไทยซึ่งทำมาจากทองเหลืองมาแขวนบริเวณด้านข้างของคอกทั้ง 2 ด้านจำนวน 6 ใบ มีขนาดลดหลั่นกันไป เสียงของมองเป็นการประสานเสียงคู่ 5 คือ เสียง “มี” (ประกอบด้วยเสียงมีต่ำ เสียงมีกลาง เสียงมีสูง) และเสียง “ที” (ประกอบด้วยเสียงทีต่ำ เสียงทีกลางและเสียงทีสูง) ใช้วิธีการตีให้เกิดเสียงด้วยกลไกการโยกไม้สำหรับบังคับไม้ตีมอง ซึ่งสามารถตีมองคนเดียวพร้อมกันได้หลายใบ

2.3.3 แสง 1 คู่ มีลักษณะเหมือนกับฉาบใหญ่ของประเทศไทย ด้านบนของแสง มีการประดับด้วยการร้อยไหมพรมถักเป็นตุ้มข้างละ 4 เส้น ประกอบด้วย สีแดง สีเขียวและสีเหลือง ซึ่งเป็นสีของธงชาติรัฐฉาน เสียงของแสง ประกอบด้วย “เสียงแซ่” “เสียงแซ” และ “เสียงฉะ”

2.4 การตีกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในหลายๆ ครั้ง พบว่าการตีกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในแต่ละครั้งไม่เหมือนกันเสียทีเดียว ผู้วิจัยจึงคัดเลือกงานที่มีความสำคัญมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์การตีกลองกันยาวของชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยอง เพื่อวิเคราะห์ 1) กระบวนจังหวะกลองกันยาว 2) จังหวะ 3) การตีมองกับกลองกันยาว และ 4) การตีแสงกับกลองกันยาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

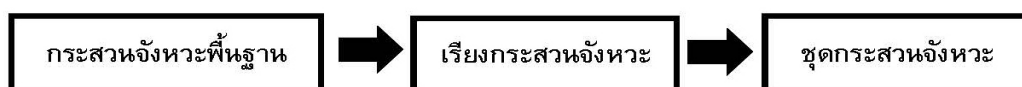
2.4.1 กลองกันยาวรับแขก มีความหมาย 2 อย่าง คือ 1) เป็นการตีกลองกันยาวกับขบวนแห่ในงานบุญประเพณีต่างๆ เช่น งานปอยเหลินสิบเอ็ด งานแห่ปราสาทจองพารางานบุญออกหว่า งานปอยสา่งลอง เป็นต้น และ 2) เป็นการตีกลองกันยาวต้อนรับผู้มาเยือนหรือสร้างสีสันภายในงานระหว่างที่ยังไม่มีการประกอบพิธีกรรมใดๆ เรียกว่า “รับแขก” (หม่อมหม่อง, สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2561) สำหรับข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ได้จากการตีกลองกันยาวโดยนายหม่อมหม่อง (รัฐฉานใต้) มองตีโดยนายจายแห่นแสง (รัฐฉานเหนือ) และแสงตี โดยนายด้าวฟู (รัฐฉานใต้) ณ วัดโสภณภาวนาราม เมื่อวันที่ 9 กันยายน พุทธศักราช 2561

2.4.1.1 กระบวนจังหวะกลองกันยาว

การตีกลองกันยาวรับแขกใช้เสียงกลองกันยาวที่ประกอบด้วย “บีด” เสียง “เป่ง” เสียง “เป้ง” เสียง “ตูป” เสียง “กะ” และเสียง “ปุม” มีโครงสร้างประกอบด้วย 1) การสร้างกระบวนจังหวะพื้นฐาน พบว่ามีจำนวน 26 กระบวน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มกระบวนจังหวะพื้นฐานได้ทั้งหมด 12 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 “- - - - - - - X - X - - X - X” กลุ่มที่ 2 “- X - - - X - X - X - - - X - X” กลุ่มที่ 3 “- X - X - X - X - X - X - X - X” กลุ่มที่ 4 “- X - - - X - X - - X X - X - X” กลุ่มที่ 5 “- - X X - X - X - - X X - X - X” กลุ่มที่ 6 “- - X X - - X X - - X X - - X X” กลุ่มที่ 7 “- X X X - X - X - X X X - X - X” กลุ่มที่ 8 “- - X X - X X X - - X X - X X X” กลุ่มที่ 9 “X X - X - X - X - X - X - X” กลุ่มที่ 10 “- X - - - X - - - X - - - X - -” กลุ่มที่ 11 “- - X X - X - X - X - - - X - X” และกลุ่มที่ 12 “- X - X - - - X - - - X - X - X” ซึ่งนำไป 2) เรียงกระบวนจังหวะ ทั้งที่มีการลัดจังหวะแบบต่อเนื่อง การตีย้ำเสียงให้เกิดพยางค์ถี่ 2 พยางค์

3 พยางค์ การตีสลับเสียงดังเบา การตีสลับมือและการตีสลับความถี่ของกระสวนจังหวะ จากนั้นจึงนำมา ร้อยเรียงเป็น 3) ชุดกระสวนจังหวะ ซึ่งพบว่ามี 12 ชุดกระสวนจังหวะ โดยสังเกตจากกระสวนจังหวะปิด ทำยชุดทำนองที่ชัดเจน คือ “ - - กะ บิด - บิด กะ เป้ง ” การร้อยเรียงชุดกระสวนจังหวะแต่ละชุดมี รายละเอียดที่แตกต่างกันไป โดยอาศัยกระสวนจังหวะพื้นฐานมาดัดแปลงให้มีความสั้นหรือยาวที่ไม่เท่ากัน เกิดเป็นลีลาलगองกันยาวที่มีเสียงหนักเบา ผ่านการใช้วิธีการตีเน้นเสียง ตีกระท่ง ตีลักจังหวะ และตีสลับ มือเปิดปิดให้มีลักษณะเป็นการทอนจังหวะทั้งหมด 2 ลักษณะ คือ การทอนจังหวะให้สัดส่วนของจังหวะ แคลลง เช่น การร่อจังหวะและการตีวรรคท้ายซ้ำๆ ส่วนการทอนจังหวะอีกอย่างหนึ่งสามารถประดิษฐ์พลัก แพลงได้หลายวิธี เช่น การตีสลับเสียง การตีเสียงหนักเบาให้เกิดเป็นความถี่มากขึ้น ซึ่งการทอนจังหวะจะมีความสั้นยาวไม่เท่ากัน เพราะผู้ตีलगองกันยาวสามารถจินตนาการได้อย่างอิสระหรือที่เรียกว่า “การดัน” นั้นเอง

แผนผังที่ 1 โครงสร้างलगองกันยาวรับแขก

ตัวอย่างชุดกระสวนจังหวะलगองกันยาวรับแขก

ชุดกระสวนจังหวะที่ 1

----	----	----	----	----	----	----	--- เป้ง
- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	----	----	----	--- เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง
- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	-- เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง
- - เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	-- เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง
- - กะ บิด	- บิดกะเป้ง						

ชุดกระสวนจังหวะที่ 2

				- กะ บิด	- บิด - บิด	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง
- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง
- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง
- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	-- กะ บิด	- บิดกะเป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง
-- เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	-- เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	-- เป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง	-- กะ บิด	- บิดกะเป้ง
- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	-- กะ บิด	- บิดกะเป้ง

ชุดกระสวนจังหวะที่ 3

----	----	- - กะ บิด	- บิดกะเป้ง	----	----	- - กะ บิด	- บิดกะเป้ง
- - กะ บิด	- บิดกะเป้ง	- - กะ บิด	- บิดกะเป้ง	- - กะ เป้ง	- - กะ เป้ง	- - กะ เป้ง	- - กะ เป้ง
- - กะเป้ง	- - กะ เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง
- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - -	- เป้ง - เป้ง	-- กะ บิด	- บิดกะเป้ง		

2.4.1.2 จังหวัด

อีกเหิม ไร่ใจ

2.4.1.3 การตีมองกับกลองกันยาว

มอง ทำหน้าที่ควบคุมจังหวะเป็นจังหวะที่เร็วให้ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอตลอด
ทั้งการแสดง นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ขึ้นจังหวะและตีบทท้ายจังหวะหลังจากจบการแสดง ดังนี้

[illegible]

2.4.1.4 การตีแสงกับกลองกันยาว

การตีแสงมีกระสวนจังหวะที่ช่วยส่งเสริมให้การตีกลองกันยาวมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ลีลาของแสงจึงปรากฏให้เห็นได้อย่างหลากหลาย เช่น การตีเสียงหนักสลับเบาแบบห่างหรือแบบถี่ และการตีเน้นพยางค์ พบว่ามีกระสวนจังหวะแสงทั้งหมด 6 แบบ คือ กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 1 “- - แชแชน - แชน - แชน” - - แชน - แชน - แชน” กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 2 “- แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน” กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 3 “- แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน” กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 4 “- แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน” กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 5 “- แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน - แชน” กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 6 “- - - แชน - - - แชน - - - แชน - - - แชน”

ตัวอย่างการตีแสงกับการตีกลองกันยาวรับแขก

ตัวอย่างที่ 1 (กระสวนจันทะแสงแบบที่ 1)

- ເປັ່ງ - -	-ເປັ່ງ-ເປັ່ງ	- ເປັ່ງ - -	-ເປັ່ງ-ເປັ່ງ	- - ເປັ່ງ -	-ເປັ່ງ-ເປັ່ງ	-ເປັ່ງ - -	-ເປັ່ງ-ເປັ່ງ
- - ແທແທ	- ແທ - ແທ່	- - ແທແທ	- ແທ - ແທ່	- - ແທແທ	- ແທ - ແທ່	- - ແທແທ	- ແທ - ແທ່

ตัวอย่างที่ 2 (กระสวนจันทะแสงแบบที่ 2)

- - ເປງເປງ	-ເປງ-ເປງ	- - ເປງເປງ	-ເປງ-ເປງ	- - ເປງເປງ	-ເປງ-ເປງ	- - ເປງເປງ	-ເປງ-ເປງ
- ແທ - ແທ	- ແທ' - ແທ	- ແທ - ແທ	- ແທ' - ແທ	- ແທ - ແທ	- ແທ' - ແທ	- ແທ - ແທ	- ແທ' - ແທ

ตัวอย่างที่ 3 (กระสวนจันทะแสงแบบที่ 3)

- บิด-เปง	-เปง-เปง	- บิด-เปง	-เปง-เปง	- บิด-เปง	-เปง-เปง	- บิด-เปง	-เปง-เปง
- แช่ - แช	- แช - แช	- แช่ - แช	- แช - แช	- แช่ - แช	- แช - แช	- แช่ - แช	- แช - แช

กิงกะหล่ำ คือ กิन्नร - กิณรี มีรากฐานมาจากภาษาบาลี แต่เพี้ยนเสียงออกมาในลักษณะ
ได้สะดวก กิงกะหล่ำถือว่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทยใหญ่ นักกิงกะหล่ำเปรียบเสมือน
หิมพานต์ที่คอยต้อนรับพระพุทธเจ้าคราวเสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ในวันเปิดโลก
ซึ่งชาวไทยใหญ่ได้รังสรรค์การแสดงอันสวยงามดั่งงานนี้เพื่อเป็นการถวายเป็นพุทธบูชา สำหรับ
วประกอบการแสดงกิงกะหล่ำจะยึดผู้แสดงเป็นสำคัญ ผู้แสดงทำหน้าที่เป็นผู้นำให้กับผู้ตี
กลอง กัณยาวจึงต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณในการสังเกต แล้วตีกระสวนจังหวะให้สอดคล้อง
ของผู้แสดง สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจที่ได้จากการตีกลองกัณยาวโดยนายจายสูวัน
ของดีโดยนายหล่งลายคำ (รัฐฉานเหนือ) และแสงดีโดยนายจายหนุ่มเมิง (รัฐฉานเหนือ)
นาราม เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2560

กระสวนจันทะที่พบมีทั้งหมด 9 แบบ ประกอบด้วย กระสวนจันทะแบบที่ 1

“-เป้ง-เป้ง --- เป้ง --- เป้ง --- ดึก” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการขึ้นต้นตั้งหลัก การแสดงกิ่งกะหล่ำ กระสวนจังหวะแบบที่ 2 “- - - เป้ง - - - เป้ง - - - เป้ง - - - เป้ง” เป็นการตี กระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่โดยการย่ำเท้าสูงของกิ่งกะหล่ำ กระสวนจังหวะแบบที่ 3 “-ดึก-ปึก -ดึก-ปึก -ดึก-ปึก -ดึก-ปึก” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่ โดยการย่ำเท้าต่ำ การถัดเท้า การก้มตัวลงกับพื้น และการโยกตัวอยู่กับที่ กระสวนจังหวะแบบที่ 4 “-เป้ง-เป้ง -เป้ง-เป้ง -เป้ง-เป้ง -เป้ง-เป้ง” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่ โดยการวิ่งและการสะดุ้งตัวขึ้นจากพื้น กระสวนจังหวะแบบที่ 5 “-เป้ง-เป้ง --- เป้ง --- ปึก --- ปึก” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่โดยการกระโดดแล้วค้างท่า กระสวนจังหวะ แบบที่ 6 “- - - เป้ง - - - เป้ง - - - ปึก” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่โดย การกระโดดเป็นชุดสั้นๆ หรือการสะดุ้งตัวเป็นชุดสั้นๆ กระสวนจังหวะแบบที่ 7 “-เป้ง-ปึก - - - ปึก -เป้ง- ปึก - - - ปึก” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่การย่อลงกับพื้น กระสวนจังหวะ แบบที่ 8 “- - - เป้ง - - - - - - - - - เป้ง - - - - -” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาวประกอบการ ลูกขึ้นยืน กระสวนจังหวะแบบที่ 9 “- - - เป้ง - - - เป้ง - - - ตั้ง” เป็นการตีกระสวนจังหวะกลองกันยาว ประกอบการโค้งคำนับเพื่อจบการแสดง

กระสวนจิ้งหะแบบที่ 1 การขึ้นต้นตั้งหลักการแสดงกิ่งกะหล่ำ

กระสวนจิ้งหะแสบทที่ 2 ประกอบการเคลื่อนที่โดยการย่ำเท้าลงของกิ่งกะหล่ำ

[illegible]

กระสวนจังหวะแบบที่ 3 ประกอบการเคลื่อนที่โดยการย่อเท้าต่ำ การถัดเท้า การหมอบตัวลงกับพื้น และการโยกตัวอยู่กับที่

-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

กระสวนจังหวะแบบที่ 4 ประกอบการเคลื่อนที่โดยการวิ่งและการสะดุ้งตัวขึ้นจากพื้น

-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง
------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

กระสวนจังหวะแบบที่ 5 เป็นการตีกลองกันยาวประกอบการเคลื่อนที่โดยการกระโดดแล้วค้างท่า

-เป้ง-เป้ง	--- เป้ง	--- บึก	--- บึก	-เป้ง-เป้ง	--- เป้ง	--- บึก	--- บึก
------------	----------	---------	---------	------------	----------	---------	---------

2.4.2.2 จังหวะ

จังหวะของการตีกลองกันยาวประกอบการแสดงกึ่งกะหล่ำพว่ามีจังหวะที่ค่อนข้างเร็วแสดงถึงความสนุกสนานและเหมาะสมกับการเคลื่อนที่อย่างกระฉับกระเฉงของผู้แสดงได้เป็นอย่างดี

2.4.2.3 การตีมองกับกลองกันยาว

มองเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ควบคุมจังหวะให้กับวงดนตรีและนักแสดง มองทำหน้าที่ในการขึ้นจังหวะของการแสดงและตีบท้ายจังหวะหลังจากจบการแสดง โดยการตีให้เป็นจังหวะที่ค่อนข้างเร็วดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอตลอดการแสดง ซึ่งใช้กระสวนจังหวะ ดังนี้

--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

2.4.2.4 การตีแสงกับกลองกันยาว

การตีแสงประกอบการแสดงกึ่งกะหล่ำ ผู้ตีจะใช้วิธีการตีตามกระสวนจังหวะกลองกันยาว โดยที่จะต้องตีให้ให้ตรงกับจังหวะกลองกันยาว

ตัวอย่างการตีแสงกับกลองกันยาวประกอบการแสดงกึ่งกะหล่ำ

กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 1 เป็นการตีกระสวนจังหวะแสงที่เป็นขึ้นต้นตั้งหลักการแสดงกึ่งกะหล่ำ

----	----	----	----	-เป้ง-เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- ตึก
-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	--- แฉะ

กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 2 เป็นการตีกระสวนจังหวะแสงประกอบการเคลื่อนที่โดยการย่อเท้าสูงของกึ่งกะหล่ำ

--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง	--- เป้ง
-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่

กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 3 เป็นการตีกระสวนจังหวะแสงประกอบการเคลื่อนที่โดยการย่อเท้าต่ำ การถัดเท้า การก้มตัวลงกับพื้นและการโยกตัวอยู่กับที่

-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก	-ตึก-บึก
-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่

กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 4 เป็นการตีกระสวนจังหวะแสงประกอบการเคลื่อนที่โดยการวิ่งและการสะดุ้งตัวขึ้นจากพื้น

-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง
-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่	-แช่-แช่

กระสวนจังหวะแสงแบบที่ 5 เป็นการตีกระสวนจังหวะแสงประกอบการเคลื่อนที่โดยการกระโดดแล้วค้างท่า

-เป้ง-เป้ง	--- เป้ง	--- บึก	--- บึก	-เป้ง-เป้ง	--- เป้ง	--- บึก	--- บึก
-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	----	----	-แฉะ-แฉะ	-แฉะ-แช่	----	----

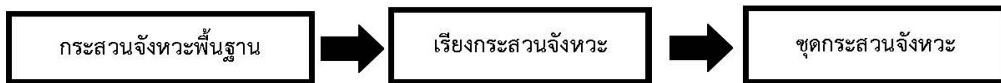
2.4.3 การติกลองกันยาวประกอบการแสดงกำป่นก้อง

กำ หรือ รำวง การแสดงชนิดนี้เกิดขึ้นเมื่อสมัยครั้งอดีตที่ต้องมีประเพณีการแสดงฟ้อนรำ โดยหญิงสาวต่อหน้าพระพักตร์ของเจ้าฟ้าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ซึ่งเป็นธรรมเนียมสืบทอดกันมาจนกระทั่งสิ้นสุทธระบบเจ้าฟ้ากำป่นก้องจึงเป็นการแสดงที่มีความงดงามอ่อนช้อย มีการประดิษฐ์ท่วงท่าลีลาการรำรำได้อย่างประณีตบรรจง ประกอบกับมีความอ่อนนุ่ม เพื่อแสดงความเคารพต่อผู้หลักผู้ใหญ่ เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชาวไทใหญ่ สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจที่ได้จากการติกลองกันยาวโดยนายหม่องหม่อง (รัฐฉานใต้) มองติโดยนายจายแหนแลง (รัฐฉานเหนือ) และแสงติโดยนายจายสา่งหลาน (รัฐฉานเหนือ) ณ วัดโสภณภาวนาราม เมื่อวันที่ 9 กันยายน พุทธศักราช 2561

2.4.3.1 กระสวนจังหวะกลองกันยาว

การติกลองกันยาวกับการแสดงกำป่นก้องของชมรมชาวไทใหญ่จังหวัดระยองพบว่าเสียงของกลองกันยาวที่ใช้มีเสียง “ปิด” เสียง “เป้ง” เสียง “เป้ง” และเสียง “ปุม” ซึ่งมีกระสวนจังหวะแบบเดียวกันทั้งสิ้น คือ “-X-X -X-X” มีโครงสร้างทำนองกระทำโดย 1) การสร้างกระสวนจังหวะพื้นฐานซึ่งพบได้ 3 แบบ คือ “-ปิด-เป้ง” “-เป้ง-เป้ง” และ “-เป้ง-เป้ง” ที่นำไปเรียงกระสวนจังหวะที่มีความหลากหลาย ประกอบด้วย การเรียงกระสวนจังหวะเดียว การเรียงกระสวนจังหวะ 2 กระสวนจังหวะ และการเรียงกระสวนจังหวะ ตั้งแต่ 2 กระสวนจังหวะขึ้นไป จากนั้นจึงสร้างเป็นชุดกระสวนจังหวะโดยสังเกตจากกระสวนจังหวะปิดท้ายที่ชัดเจน คือ “-เป้ง-เป้ง -เป้ง-เป้ง -เป้งเป้งเป้ง -เป้ง-เป้ง” ชุดกระสวนจังหวะแต่ละชุดมีความสั้นยาวไม่เท่ากัน เพราะมีรายละเอียดของการร้อยเรียงกระสวนจังหวะไม่เหมือนกัน ซึ่งถูกออกแบบด้วยประสบการณ์ของผู้ติกลองกันยาว ที่เรียกว่า “การดัน” นั่นเอง ปรากฏเป็นลักษณะเด่นของการติกลองกันยาวให้เกิดเป็นทำนองที่มีเสียงหนักเบาเข้ากับการรำรำและการย่อเท้าของผู้แสดงกำป่นก้อง

แผนผังที่ 2 โครงสร้างกลองกันยาวกับการแสดงกำป็นก้อง

ตัวอย่างชุดกระสวนจังหวะกลองกันยาวกับการแสดงกำป็นก้อง

ชุดกระสวนจังหวะที่ 1

----	----	----	----	-เป้ง-เป้ง	-เป้ง-เป้ง	-เป้งเป้งเป้ง	-เป้ง-เป้ง
- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง
- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- บิด - เป้ง
- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง
- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้งเป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง

ชุดกระสวนจังหวะที่ 2

- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง- เป้ง
- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- เป้ง- เป้ง	- เป้งเป้งเป้ง	เป้ง - เป้ง		

ชุดกระสวนจังหวะที่ 3

- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง
- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง
- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- บิด - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้ง - เป้ง	- เป้งเป้งเป้ง	- เป้ง - เป้ง

2.4.3.2 จังหวะ

จังหวะของการตีกลองกันยาวประกอบการแสดงกิ่งกะหล่ำพบว่า มีจังหวะที่ซ้ำเหมาะสมกับการรำเป็นวงกลมและรำรำในท่าทางที่อ่อนช้อย เรียบร้อย และพร้อมเพรียง

2.4.2.3 การตีมองกับกลองกันยาว

มองกับการแสดงกำป็นก้องพบว่าเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ควบคุมจังหวะให้กับวงดนตรีและนักแสดง นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ในการขึ้นจังหวะของการแสดงและตีบท้ายจังหวะหลังจากจบการแสดง โดยการตีให้เป็นจังหวะที่ซ้ำให้ดำเนินสม่ำเสมอตลอดการแสดง สำหรับการตีมองประกอบการแสดงกำป็นก้องใช้กระสวนจังหวะ ดังนี้

--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง	--- มอง
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

2.4.2.4 การตีแสงกับกลองกันยาว

การตีแสงใช้วิธีการตีตามกระสวนจังหวะกลองกันยาว ผู้ตีแสงจะใช้วิธีการ “ดัน” ตลอดทั้งการแสดง ร้อยเรียงกระสวนจังหวะอย่างอิสระ เสียงหนักเบาของแสงจะช่วยให้การตีกลองกันยาวมีความสนุกสนานเร้าใจมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย การตีย้ำเสียง “-แซ-แซ -แซ-แซ” การกระซิบพยางค์ 2 พยางค์ “- -แซแซ -แซ-แซ” การตีกระซิบพยางค์ 3 พยางค์ “- -แซแซ - -แซแซ -แซแซแซ -แซ-แซ”

และการตีกระทบยางค์ 4 พยางค์ “- - แชแซ แชแซแซแซ - - แชแซ - แช-แซ” ผู้ตีจะใช้วิธีการตีตาม กระสวนจังหวะกลองกันยาว โดยต้องตีให้ตรงกับกรตบท้ายกระสวนจังหวะของกลองกันยาว การตีแสงจะ นำกระสวนต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นมาเรียงกระสวนจังหวะ ทั้งนี้ผู้ตีแสงจะใช้วิธีการ “ดัน” อย่างอิสระตลอด ทั้งการแสดง ซึ่งไม่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัวที่แน่นอน สิ่งที่น่าสังเกต คือ เสียงหนักเบาของแสงจะเป็นส่วนช่วยให้การแสดงกำปั้นก้องมีความสนุกสนานเร้าใจมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างการตีแสงกับกลองกันยาวประกอบการแสดงกำปั้นก้อง

- บิด - เปง	- บิด - เปง	- เป้ง - เปง	- บิด - เปง	- เป้ง - เปง	- บิด - เปง	- เป้ง - เปง	- บิด - เปง
- - แชแซ	- แช - แช	- - แชแซ	- แช - แช	- แช - แช	- - แชแซ	- แช - แช	- - แชแซ
- บิด - เปง	- บิด - เปง	- บิด - เปง	- บิด - เปง	- เป้ง - เปง	- เป้ง - เปง	- บิด - เปง	- บิด - เปง
- แช - แช	- - แช แซ	- แช - แช	- แช - แช	- - แช แซ	- แช - แช	- แช - แช	- แช - แช

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ชาวไทใหญ่เป็นแบบอย่างของผู้มีใจรักในวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง ถึงแม้ว่าแผ่นดินบ้านเกิดเมืองนอนของตนจะมีความวุ่นวายมากมายเพียงใด สิ่งที่มีความสำคัญที่สุด นั่นก็คือ การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็ง ทำให้ปรากฏการก่อตั้งชมรมของแรงงานชาวไทใหญ่ภายในจังหวัดระยอง ชื่อว่า “ชมรมชาวไทใหญ่ จังหวัดระยอง” ซึ่งมีการดำเนินการมากกว่า 10 ปี ผลของการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ทำให้ชาวไทใหญ่ ผนึกความเข้มแข็งทางชาติพันธุ์และอาศัยร่วมกับชาวระยองได้อย่างผาสุก ฉะนั้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนพื้นถิ่นและคนต่างถิ่น เป็นคติชนที่หยั่งรากลึกอยู่ในชาติพันธุ์ไทใหญ่อุดมคัล้องกับงานวิจัยเรื่องวิเคราะห์คติชาวบ้านไต กรณีศึกษาชาวบ้านไต อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยสุรศักดิ์ ป้อมคำและปิ่นแก้ว ป้อมทองคำ (สุรศักดิ์ ป้อมคำ, ปิ่นแก้ว ป้อมทองคำ, 2540) และการคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านชาวไทใหญ่ โดยสุทัศน์ กันทะมา (สุทัศน์ กันทะมา, 2542) สิ่งที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงชาวไทใหญ่ให้เกิดความใกล้ชิดกับสังคมชาวระยองได้มากที่สุด คือ กลองกันยาวและการแสดงต่างๆ ซึ่งเป็นการสืบทอดมาจากรัฐฉาน แสดงออกถึงเอกลักษณ์ความงดงามทางศิลปะได้อย่างชัดเจน จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสังคมชาวระยอง หน่วยงานราชการ และหน่วยงานท้องถิ่น สามารถหลอมรวมวัฒนธรรมไทใหญ่กับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างกลมกลืน วงกลองกันยาวมีความสำคัญกับชาวไทใหญ่ในจังหวัดระยองเป็นอย่างมาก มีความเป็นสิริมงคลและใช้ในการประกอบกิจกรรมทางสังคมในมิติต่างๆ เครื่องดนตรีในวงกลองกันยาวมีบทบาทหน้าที่ที่มีความแตกต่างกัน คือ กลองกันยาว ทำหน้าที่ในการดำเนินทำนองโดยใช้เสียงต่างๆ มาประดิษฐ์เป็นกระสวนจังหวะที่มีลีลาหลากหลาย แสง ทำหน้าที่ในการตีหยอกล้อประสานไปกับกระสวนจังหวะกลองกันยาว เพื่อให้เกิดสีสันของความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น และ มอง ทำหน้าที่ในการตีกำกับจังหวะ ซึ่งการประสานเสียงของเครื่องดนตรีทั้ง 3 ชิ้น เป็นการดันที่เกิดจากภูมิปัญญาที่แท้จริง เกิดเป็นมิติที่มีความสมบูรณ์มีเสน่ห์ในแบบฉบับของวัฒนธรรมดนตรีไทใหญ่ที่สื่อถึงอารมณ์ความเข้มขลัง ฮึกเหิม เร้าใจ ซึ่งมีความสอดคล้อง และ

มีความแตกต่างจากงานวิจัยเรื่องกลองกันยาวระเบียบวิธีการบรรเลงและการประสมวง (ข้าคม พรประสิทธิ์, 2560) งานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ประเภทกลองกันยาว กลองมองเซิงและเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายในรัฐฉาน สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (เมืองจ๊อกแม) (ข้าคม พรประสิทธิ์, 2560) และวิทยานิพนธ์เรื่องกลองกันยาว เครื่องดนตรีชาวไทใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ศุภกิจ สุบินมิตร, 2547) นอกจากนั้นเครื่องดนตรีของชนมชาชาวไทยในจังหวัดระยองยังมีเอกลักษณ์ความเป็นชาติที่ได้แต่งแต้มลงบนเครื่องดนตรีให้มีสีสันเป็นธงชาติรัฐฉานยิ่งช่วยส่งเสริมให้ดนตรีไทใหญ่ดูมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น แสดงถึงความรักชาติอย่างแท้จริง

จากการดำเนินการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยพบว่าทางชนมชาชาวไทยยังขาดรอยต่อของผู้แสดงต่อ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลดังกล่าวได้อย่างสมบูรณ์ในงานวิจัยนี้ หากมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทางด้านการแสดงโดยละเอียด รวมถึงการดำเนินการวิจัยวัฒนธรรมการตีกลองกันยาวของชาวไทยในพื้นที่อื่นของภาคตะวันออก ผู้วิจัยเห็นควรที่จะทำการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

บรรณานุกรม

- ข้าคม พรประสิทธิ์. 2560. วัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทใหญ่ประเภทกลองกันยาว กลองมองเซิงและเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (จ๊อกแม).วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่ 25 ฉบับที่ 48. (อึดสำเนา)
- มงคล พนมมิตร. 2551. การดำรงอัตลักษณ์ของชุมชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โยธิน บุญเฉลย, จีรัง คำวนตา, และวิธี เทอดชูสกุลไพร. 2551. โครงการนำร่องการพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการสร้างเมืองมรดกทางวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีงบประมาณ พ.ศ.2550. เอกสารงานวิจัย. ชุดโครงการเครือข่ายงานวิจัยเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนบน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (อึดสำเนา).
- ศุภกิจ สุบินมิตร. 2547. กลองกันยาว : เครื่องดนตรีชาวไทใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุทัศน์ กันทะมา. 2542. การคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวไทยใหญ่. เชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สถาบันวิจัยทางสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551. *ไทใหญ่ ความเป็นใหญ่ในชาติพันธุ์*.
ผลงานทางวิชาการเชิดชูชาติพันธุ์ครั้งที่ 2. เอกสารสนับสนุนโครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรม
และชาติพันธุ์ล้านนา. สถาบันวิจัยทางสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

สัมภาษณ์

ฉายจอมวัน, สัมภาษณ์ 22 กรกฎาคม พุทธศักราช 2561
ฉายสู่วัน, สัมภาษณ์ 9 กันยายน พุทธศักราช 2561
ฉายแห่นแลง, สัมภาษณ์ 28 กรกฎาคม พุทธศักราช 2561
ทรงศักดิ์ สังกิจใจ. พระสังฆาธิการ, สัมภาษณ์ 20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2560
บวรวิทย์ ภูซงค์, สัมภาษณ์ 12 กันยายน พุทธศักราช 2561
ประเสริฐ ประดิษฐ์, สัมภาษณ์ 5 กุมภาพันธ์ พุทธศักราช 2561
แลงปาง, สัมภาษณ์ 22 กรกฎาคม พุทธศักราช พุทธศักราช 2561
หม่องหม่อง, สัมภาษณ์ 9 กันยายน พุทธศักราช 2561